

Układ pozycji, zgodnie z dotychczasową praktyką, według międzynarodowej leśnej klasyfikacji oksfordzkiej, której symbole cyfrowe podane są nad tekstem każdego streszczenia.

1 CZYNNIKI ŚRODOWISKA. BIOLOGIA

63

165.52

IBL

Ruby J. L., Wright J. W.: A revised classification of geographic varieties in Scots pine. **Zrewidowana klasyfikacja ras geograficznych sosny pospolitej.** *Silvae Gen.* 1976 T. 25 H. 5/6 s. 169—175, 2 mapy 4 tab. bibliogr. 29 poz. sum. Zsfg. — Dane genetyczne z badań proweniencyjnych nad sosną pospolitą z całego jej zasięgu wykorzystano do wyróżnienia ras geograficznych, zbieżnych z odmianami taksonomicznymi. Na podstawie stopnia zróżnicowania cech jak szybkość wzrostu, odporność na przymrozki, zabarwienie igliwia, długość

igieł i in. wyróżniono rasy: skandynawskie — lapponica, septentrionalis i regensis; syberyjskie — mongolica, altaica i uralensis; środkowoeuropejskie — polonica, hercynica, hagenensis, carpatica, pannonica i romanica; szkockie — scotica; południowoeuropejskie i bliskowschodnie — iberica, aquitana, pyrenica, subillyrica, illyrica, rhodopaca i armena. Ponadto wyodrębniono trzy rasy geograficzne, nie opisane dotąd taksonomicznie: północnowschodnio-syberyjską, krasnojarską i wschodnioangielską. (W. J.)

2 HODOWLA LASU

64

231 : 232.216

IBL

Skoupý J.: Vliv mechanické přípravy půdy na klíčení a růst semenáčku smrku ztepilého. **Wpływ mechanicznego przygotowania gleby na kielkowanie i wzrost siewek świerka pospolitego.** *Lesnictvi* 1977 R. 23 nr 3 s. 185—200, 2 fot. 8 tab. bibliogr. 26 poz. rés. rez. sum. Zsfg. — W 3 drzewostanach świerka (100 lat) w lasach szkolnych w Kostelcu n. Č. Lesy zastosowano 3 warianty przygotowania gleby — zdarcie butwiny i przekopanie próchnicy z cienką warstwą gleby mineralnej, tylko

zdarcie butwiny bez spulchniania gleby, przekopanie butwiny razem z próchnicą i glebą — oraz kontrolę. Badania miały na celu określenie optymalnego przygotowania gleby dla uzyskania naturalnego odnowienia świerka. Doświadczenie prowadzono w 1971 i 1972 r. W 1971/72 był niezwykle dobry urodzaj świerka. Najliczniejsze wschody we wszystkich drzewostanach uzyskano przy pierwszym sposobie przygotowania gleby. Najslabsze efekty dało przygotowanie drugim sposobem. (S. K.)

Gietrych M.: Summary results of the IUFRO 1938 Norway spruce (*Picea abies* (L) Karst.) provenance experiment. Height growth. **Podsumowanie wyników badań proveniencyjnych IUFRO z 1938 roku nad świerkiem pospolitym (*Picea abies* (L) Karst.). Wzrost na wysokość.** *Silvae Gen.* 1976 T. 25 H. 5/6 s. 154—164, 9 rys. 3 tab. bibliogr. 17 poz. sum. Zsfg. — Oceniono łącznie wszystkie opublikowane informacje dotyczące wzrostu świerka w doświadczeniu IUFRO 1938. Dla każdej powierzchni doświadczalnej ostatnie wyniki pomiarów wysokości przeliczono na jednostki odchylenia standardowego od wartości średniej dla danej powierzchni i odchylenia te dla każdej proveniencji naniesiono na mapę wszystkich powierzchni doświadczalnych. Proveniencje alpejskie i z połud-

niowych Bałkanów wykazują niską jakość podobnie jak skandynawskie, wśród których jednak skrajnie północne wykazują lokalnie wyższą jakość. Proveniencje z Europy środkowej zaliczono do najlepszych na wszystkich stanowiskach z wyjątkiem najbardziej północnych. Proveniencje wschodnioeuropejskie od Łotwy do Rumunii należy wszędzie zaliczyć do najlepiej przystosowanych i przeniesienie ich nawet do północnej Skandynawii jest możliwe. Charakter zmian cech wzrostowych na poszczególnych powierzchniach ułatwia wskazanie pokrewieństwa genetycznego, identyfikacją niejednorodnych populacji i określenie granic zdolności przystosowawczych poszczególnych proveniencji. (W. J.).

66

232.12 : 425.1

IBL

Pokorný J.: Cizokrajné smrky zaváděné v Krušných horách. **Obce świerki wprowadzone w górach Kruszcowych.** *Les. Pr.* 1977 R. 56 s. 213—216, 3 fot. rés. rez. sum. Zsfg. — Drzewostany w g. Kruszcowych cierpią od dymów przemysłowych, dlatego prowadzi się badania nad możliwością wprowadzenia gatunków iglastych odporniejszych niż jodła i świerk pospolity. W Kostelcu n. Č. Lesy istnieją 15-letnie powierzchnie ze

świerkiem sitkajskim, kłującym, czarnym, białym, kaukaskim i pospolitym. Do surowych warunków górskich przy jednoczesnym silniejszym zanieczyszczeniu atmosfery najlepsze są jak się zdaje świerki: czarny (*P. mariana*), kłujący (*P. pungens*) i biały (*P. glauca*). Świerk serbski jest na dymy mniej odporny od poprzednich a rośnie lepiej na suchszych siedliskach. Świerk sitkajski jest wrażliwy na przymrozki. (S. K.).

67

232.311.3

IBL

Bulant J.: Semenná plantáž modřínu evropského na LZ Křivoklát. **Plantacja nasienna modrzewia europejskiego w nadl. Křivoklát.** *Les. Pr.* 1977 R. 56 nr 5 s. 208—213, 4 fot. rés. rez. sum. Zsfg. — Na podstawie własnych doświadczeń przy zakładaniu wzorcowej plantacji omówiono szczegółowo wszystkie czynności: wybór powierzchni, badanie gleby, usunięcie drzewostanu, zniszczenie chwastów i odbitek, ogrodzenie powierzchni (siatką o wys. 2 m na beto-

nowych słupkach), wysadzenie szczepów wg planu przygotowanego przez instytut, pielęgnowanie gleby, ochronę szczepów (zraszanie, indywidualne grodzenie przed królikami, deratyzacja), nawożenie, usuwanie niezadowolających klonów. Przyjmuje się, że szczepy po osiągnięciu dojrzałości w wieku 12—15 lat będą dostarczać ok. 20 kg nasion z ha a drzewostany z tych nasion dadzą o 10—15% większą produkcję niż z nasion gospodarczych. (S. K.).

Lang H. P.: Das Samenplantagenprogramm der Österreichischen Bundesforste. **Program plantacji nasiennych austriackiego leśnictwa państwowego.** Allg. Forstztg 1977 Jg 88 F. 2 s, 29—31, 3 fot. 3 tab. bibliogr. 4 poz. — W Austrii odczuwany jest bardzo silnie niedostatek nasion, genetycznie wartościowych drzew. Wynika to m.in. z trudności pozyskiwania nasion z drzew stojących (brak wyszkolonych zbieraczy, wysokie koszty pozyskania). Problem rozwiązuje się przez zakładanie plantacji nasiennych, szczególnie dla modrzewia i sosny.

Doświadczenia z zakładania plantacji modrzewia w latach 1954 i 1962 wskazują, że plantacje te powinny być zakładane w korzystnych warunkach klimatycznych, aby kwiatostany nie były narażane na przemarzanie. Obecnie zakłada się plantacje sosny i modrzewia z 40—80 klonów a szczepy sadzi się w więźbie 3,5x7 m w terenie równym, który umożliwi zastosowanie mechanicznego sprzętu do pielęgnacji gleby i zbioru szyszek. Minimalna odległość od źródła obcego pyłku powinna wynosić 300 m. (L. J.)

69

232.43 : 524.3

IBL

Vyskot M.: Vliv sponu na zásobu smrkového porostu. **Wpływ więźby na zasobność drzewostanu świerkowego.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 3 s. 108—110, 2 rys. 1 tab. 4 wyk. rés. rez. sum. Zsfg. — Badania przeprowadzono na powierzchniach doświadczalnych w nadl. Kuřim, założonych w 1891 r. przez wysadzenie 4-latek świerka w więźbie 1x1 m, 1,5x1,5 m i 2x2 m. Na poletkach po 0,25 ha w 1975 r. było 856 szt. (1x1 m), 664 szt.

(1,5x1,5 m) i 584 szt. (2x2 m), zasobność wynosiła odpowiednio 347 m³, 437 m³ i 459 m³, przeciętna miąższość jednego drzewa 0,41, 0,66 i 0,79 m³ a przeciętna pierśnica 22, 24 i 28 cm. Z doświadczenia wyprowadzono wniosek, że przy odpowiedniej preweniencji i użytku wielolatek świerka dobrej jakości słuszniej jest stosować więźbę 2x2 m niż gęstsze. (S. K.)

70

233

IBL

Schneidenbach: Wiedernutzbarmachung der durch die Industrie geschädigten Flächen für die forstliche Bewirtschaftung. **Rekultywacja terenów przemysłowych dla gospodarki leśnej.** Soz. Forstwirtschaft. 1977 Jg 27 nr 1 s. 23—25, 2 fot. — Na terenie Rudaw (Gór Kruszcowych) i innych terenów górniczych tysiące ha powierzchni zajmują hałdy. Pierwsze udane zalesienia hałd powstały w latach 1947—1956. Były to zalesie-

nia eksperymentalne. Stwierdzono, że na terenie starych hałd, ponad 100-letnich, udają się zalesienia rodzimych gatunków drzew (np. Picea abies), a występujące tam związki siarkowe (np. H₂SO₄) nie wywierają szkodliwego wpływu na ich wzrost. W efekcie stwierdzono, że przy intensywnej pracy możliwe jest zalesienie terenów zdewastowanych przez kopalnie i zamienienie ich na tereny rekreacyjne. (M. S.)

71

242

IBL

Kramer H.: Aspekte der Durchforstungsweltweit gesehen. **Aspekty trzebieży w różnych krajach świata.** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 16 s. 391—398, 2 rys. 14 tab. 4 wyk. bibliogr. 22 poz. — W ramach IUFRO w 1972 r. powołano zespół 280

naukowców z 40 krajów zajmujący się metodami pozyskania drewna z trzebieży. Badania w różnych krajach wykazały, że przy dotychczasowych metodach trzebieży selekcyjnej, przyrost w ramach kolej rębny w niewielkim sto-

pnium uzależniony jest od czynnika zarzewienia. Bardzo silne cięcia przy których opłacalne jest stosowanie maszyn mogą doprowadzić do strat w przyroście (jak to wykazano na przykładzie Wielkiej Brytanii). W Danii dobre wyniki produkcyjne daje trzebież stopniowa. W Irlandii stwierdzono, że intensywne cięcia świerka sitkajskiego (do 30%

72

242

Wagner F.: Zeitgemässe Durchforstungsverfahren in Fichten- und Buchen- Jungbeständen. **Współczesne metody trzebieży w młodnikach świerkowych i bukowych.** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 14 s. 333—336, 2 tab. 4 wykry. — W nadl. Regensburg (RFN) natychmiastowej pielęgnacji wymaga 20 000 ha drągowin. W związku z tym dokonano przeglądu współczesnych metod trzebieży. Analizowano trzebież dolną (stosowaną głównie

73

242 : 333

Stratmann J.: Waldbau und Technik in Kiefern-Schwachholzbeständen. **Hodowla lasu a technika w drągowinach sosnowych** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 16 s. 379—384, 1 fot. 4 rys. 1 wykry. bibliogr. 6 poz. — Wysokie koszty i małe zyski, lub nawet straty wynikające z trzebieży w drągowinach sosnowych w RFN poddają w wątpliwość celowość tego zabiegu. Wczesne i silne trzebieże wskazane są jednak w drzewostanach sosnowych. W przypadku zaniedbań, w przeprowadzeniu trzebieży pierwszeństwo mają drzewostany o wysokości 12—14 m.

74

266

Pilipenko A. I.: Polezaščitnaja éffektivnost' uzkich lesnych polos različnych konstrukcij w uslovijach černozemnoj stepi USSR. **Polochronna efektywność wąskich pasów leśnych o różnej strukturze, w warunkach czarnoziemnego stepu USSR.** Les. Ž. 1977 nr 3 s. 17—21, 1 tab. 3 wykry. bibliogr. 10 poz. — Dodatnie oddziaływanie pasów polochronnych na uprawy rolnicze jest niezależne od warunków pogodowych konkretnego

zapasu) nie powodują strat w przyroście. W Norwegii na górskich, trudno dostępnych siedliskach zalecono zakładanie świerczyn w więźbie 2,5×2,5 m i pominięcie trzebieży. W USA stosowane są zabiegi schematyczne i selekcyjne. Mechanizację tych prac omówiono na przykładzie USA i Szwecji. (W. B.)

IBL

w lasach chłopskich), sortymentową oraz schematyczną. Z analizy wynika, że trzebież dolna nie zadowala ani hodowli ani użytkowania, sortymentowa nie wystarcza hodowcom ale daje dobre wyniki gospodarcze. Trzebież Abetza uwzględnia w większym stopniu aspekty hodowlane i również jest ekonomiczna. Za najbardziej celową uznano trzebież selekcyjną. (W. B.)

IBL

Omówiono systemy i maszyny do przeprowadzenia trzebieży. Do cięć rzędowych w drzewostanach stosowane jest urządzenie NICOLAS D 150 przerabiające równocześnie drewno na zrębki. W systemie tym drzewa o grubości powyżej 16 cm należy ścinać pilarką. W drzewostanach wyższych stosowane są procesory (głównie ASTAB), pozyskujące całe drzewa i dokonujące wyróbki. Najekonomiczniejsza grubość drzew wynosi wówczas 20 cm. Podkreślono przyszłościowy charakter mniejszych maszyn. (W. B.)

IBL

okresu. Średnie podwyższenie urodzajności tych upraw wynosi 4 q/ha (w latach suchych — 20 do 40 a w latach wilgotniejszych — 10 do 20%). W strefie o szerokości odpowiadającej 30-krotnej wysokości pasa polochronnego (wysokość pasów na obszarze objętym badaniami — 12 m) zwyżka plonów wynosiła 150 q/km oraz 100—200 q/ha pasa. (R. S.)

75

325 : 973

IBL

Mette J., Willing M.: Die Schaffung einheitlicher Vorschriften zur Messung und Sortierung des Rohholzes im RGW — eine objektive Voraussetzung für die Durchsetzung der sozialistischen ökonomischen Integration auf dem Gebiet der Forst- und Holzwirtschaft. **Stworzenie jednolitych przepisów dotyczących pomiaru i sortowania surowca drzewnego w ramach RWPG, obiektywnym warunkiem wprowadzania socjalistycznej integracji w dziedzinie leśnictwa i drzewnictwa.** Soz. Forstwirtsch. 1976 Jg 26 nr 11 s. 339—341 bibliogr. 15 poz. — Rozwój społeczno-ekonomiczny krajów RWPG spowodował konieczność opracowania jednolitych przepisów międzynarodowych, dotyczących pomiaru i sortowania drewna oraz ujednoczonego nazewnictwa. Opracowano projekt obejmują-

cy nomenklaturę gatunków drzew, terminologię pozyskania, badania nad wyróbką, korowaniem i sortowaniem, pomiar i obliczanie objętości, tablice miąższości oraz dopuszczalne błędy. W omówieniu norm sortymentowych wymieniono drewno na okleiny, rezonansowe, tarcicę, drewno budowlane, kopalniaki, żerdzie, papierówkę, surowiec na płyty i wełnę drzewną, drewno ekstrakcyjne, drewno na węgiel drzewny, opał i inne. Całość zamierzenia realizowana będzie w trzech etapach, z których pierwszy stanowi przedstawiony projekt, drugi — ujednoczenie sortymentów w zależności od stopnia rozwoju leśnictwa i drzewnictwa, a zadaniem trzeciego będą wspólne ustalenia dotyczące składowania i ochrony surowca drzewnego. (W. B.)

76

361

IBL

Neue Entrindungstechnik für Rohschäfte auf dem Holzof mit dem Sortierwagen mb — „Platzmeister”. **Nowa technika korowania całych strzał na składnicy przy użyciu wózka do sortowania mb — „Platzmeister”.** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 18 s. 452, 1 rys. — Firma „mb” z RFN wyprodukowała dla składnic drewna wózek do sortowania „Platzmeister”, który służy do załadunku, a ponadto do przycinania, pomiaru, okrzesywania i korowania dłuźyc, a podczas jazdy wstecznej do zbierania kory i wiórów do pojemnika. Pojazd wyposażony

jest w kabinę, żuraw hydrauliczny, wannę uchylną, półprzyciepę, pilarkę, elektroniczne urządzenie do pomiaru długości i średnicy, oraz korowarkę. Wydajność roczna wynosi w zależności od sortymentów od 10 000 do 40 000 m³ drewna. Żuraw podaje dłuźycę na wózek główny lub półprzyciepę. Podczas podsuwu do przycinania długości następuje okrzesywanie i korowanie, a potem wanna uchylna przemieszcza dłuźycę do określonego boksu w prawo lub w lewo. Z boksów drewno przechodzi do dalszej obróbki. (W. B.)

77

362

IBL

Technische Neuheiten. **Nowości techniczne.** Allg. Forstz. 1977 Jg 88 F. 2 s. 37, 2 fot. — 1. Maszyna do ścinania drzew w trzebieży „Feller-Buncher” ścina po kolei kilkanaście drzew i zatrzymuje je razem w kłamrowym balocie. Ścięte drzewa są trzymane w kłamrze-balocie

i transportowane na miejsce składowania. Maszyny do ścinki są produkowane na gąsienicach lub kołach gumowych. Maksymalna średnica ścinanych drzew może wynosić 38 cm. 2. Nowością techniczną piły motorowej STIHL 042 AES do ścinki i okrzesywania, o mocy 4,5 KM

(3,3 kW) jest urządzenie do wyłączenia biegu łańcucha bez wyłączenia pracy silnika, oraz włącznik do zapalania na cie-

pło i zimno z automatyczną regulacją gazu. (L. J.)

78

373 : 333

IBL

Tauer H.: Holzrückung mit Leykam Long-Line. **Zrywka drewna za pomocą systemu „Leykam Log-Line”**. Allg. Forstztg 197 Jg 88 F. 1 s. 13—16, 4 fot. 1 rys. 1 wyk. bibliogr. 7 poz. — Przedstawiono wyniki prób zastosowania w praktyce zrywki drewna małowymiarowego w terenie górskim. Badania prowadzono w drzewostanach świerkowych rosnących na różnych siedliskach. Do zrywki używano ryz półkolistych z polietylenu o długości odcinków 5 m, grubości ścian 9 mm, szerokości 35 cm i ciężarze 25 kg. Najmniejszy spadek dla ryz

powinien wynosić 15—20%. Do transportu elementów do budowy oraz ich montażu używano małej wciągarki „Akjwinde, Multi KPF”. Podano organizację pracy oraz sposób montażu ryz do systemu zrywki „Leykam Log-Line”, jego wydajność oraz koszty eksploatacji. Wydajność zrywki wynosiła 0,6—4 m³ na rob./godz. w zależności od warunków pracy. Aby uzyskać gospodarczą opłacalność zrywki tym systemem ilość drewna pozyskiwanego z pow. 1 ha powinna wynosić co najmniej 30 m³. (L. J.)

79

383.1

IBL

Adámek I.: Využití technických textilií při výstavbě lesních komunikací a technologické přípravě pracovišť. **Wykorzystanie tekstyliów technicznych w budowie dróg leśnych i technologicznym przygotowaniu stanowisk pracy**. Les. Pr. 1977 R. 56 nr 2 s. 60—64, 6 fot. rés. sum. Zsfg. — W coraz większej skali używa się do tych celów tkanin technicznych z materiałów syntetycznych. Nie tkanych tekstyliów używa się w warunkach plastycznego podłoża ilastogliniastego nasyconego wodą opadową lub podsią-

kającą wodą gruntową oraz w miejscach stale zalewanych o charakterze bagnistym lub torfowym ze zróżnicowanymi mechanicznymi i fizycznymi właściwościami gleby. Tkane tekstylia są stosowane przy budowie sezonowych dróg stokowych umacnianych intensywnym walcowaniem miejscowych materiałów na podłożu niepodmakającym. Omówione materiały techniczne są produkowane w CSRS a 1 m² tkaniny kosztuje od 15 do 27 koron. (S. K.)

4. SZKODY W LESIE. OCHRONA LASU

80

414.1 : 453

IBL

Novák V.: Nové přípravky na ochranu sazaníc před klikorohem borovým. **Nowe preparaty do ochrony sadzonek przed szeliniakiem sosnowcem**. Les Pr. 1977 R. 56 nr 4 s. 156—161, 2 fot. 1 tab. rés. rez. sum. Zsfg. — W 1975 r. VULHM w Zbrasławiu przeprowadził wiele prób z preparatami Nexit Stark prod. RFN i Bercama Spritz Lindan 50 prod. NRD, zawierającymi lindan. Skuteczność obu preparatów w zwalczaniu szeliniaka by-

ła dobra. W wyniku współpracy Zakładów Chemicznych Spolana i VULHM wyprodukowano czechosłowacki preparat Lispon SP 40, zawierający 40% lindanu. W 1976 r. przeprowadzono w CRS półgospodarcze próby z tym preparatem w 10 nadleśnictwach. Przy silnym występowaniu szeliniaka należy sadzonki sosny i świerka maczać w 2% zawiesinie Lisponu. (S. K.)

90

Hochmut R., Skuhrový V., Švestka M.: Kontrola bekyně mnišky (*Lymantria monacha* L.) feromonovými pastomi v období latenc. **Kontrola brudnicy mniszki (*Lymantria monacha* L.) pułapkami feromonowymi w okresie latencji.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 4 s. 265—286, 7 rys. 6 tab. 1 wyk. bibliogr. 13 poz. rés. rez. sum. — Latem 1975 r. przeprowadzono badawczą kontrolę stanu brudnicy na 287 stanowiskach w południowo-wschodnich Czechach i południowych

Morawach przy użyciu feromonu disparlure (prod. USA). Zastosowano płyty blaszane o wym. 0,5×0,5 m, dwustronnie powleczone lepiszczem Sotor lub Sirine, na których był umieszczony tampon zawierający 0,1 mg syntetycznego feromonu. Najwyższe stany mniszki stwierdzono w strefie 500—700 m npm. Zastosowany sposób kontroli stanu mniszki wykazuje czułość bardzo wysoką, nieosiągalną przy innych metodach. (S. K.)

82

425.9

IBL

Pelišek J.: Obumírání lesních porostů podél silnic na druhotně zasolených půdách posypových silničních solí v ČSR. **Zamieranie drzewostanów wzdłuż dróg na glebach wtórnice zasolonych w wyniku stosowania soli do posypywania w CRS.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 4 s. 221—234, 4 fot. 6 tab. 5 wyk. rés. rez. sum. — Badano skład chemiczny gleb i igieł z drzewostanów zdrowych i z obumierających drzewostanów przy dro-

gach posypywanych solą w okresach zimowych. Reakcja gleby z drzewostanów obumierających była mniejsza o 50—87% niż z drzewostanów zdrowych. Zawartość sodu przy powierzchni gleby była większa o 600—4630% a głębiej — o 600—8400%, chloru przy powierzchni o 325—3650%. W igłach obumarłych drzew znaleziono o 265—650% więcej sodu i o 320—1600% więcej chloru niż w igłach drzew zdrowych. (S. K.)

83

432.39

IBL

Müller C.: Erfahrungen aus dem Einsatz der Agrarflugzeuge, Typ Z 37, bei der Waldbrandbekämpfung 1976 im Bezirk Potsdam. **Doświadczenia z zastosowania samolotów rolniczych typu Z 37 przy zwalczaniu pożarów leśnych w okręgu poczdamskim.** Soz. Forstwirtschaft. 1976 Jg 26 nr 10 s. 293—296, 2 fot. — Większość lasów położonych na nizinie NRD jest poważnie zagrożona pożarami leśnymi (należy do klasy zagrożenia A₁ i A). Do gaszenia pożarów na tych obszarach wprowadzono samoloty typu Z 37 stosowane w rolnictwie, których bazę założono w okręgu magdeburskim. Po raz

pierwszy użyto je w okręgu poczdamskim w 1976 r. W akcji uczestniczyły cztery samoloty startujące z lotniska roboczego w odległości 14 km od miejsca pożaru. Akcja polegała na oblewaniu czoła pożaru wodą zmieszaną z 1% emulgatorem E 30. Pożar ugaszono przy wspomaganie akcją naziemną. W drugim wypadku pożar gaszono przy użyciu 3 samolotów i zastosowaniu 0,2—0,5% roztworu Finflam-Allround. Miejsce lądowania i zaopatrzenie w wodę znajdowało się w odległości 5—7 km od terenów objętych ogniem. Omówiono również inne wypadki (W. B.)

84

451

IBL

Tichý V.: Hraboš mokřadní — nový vážný škůdce lesních výsadeb. **Nornik rudy — nowy ważny szkodnik upraw le-**

śnych Les. Pr. 1977 R. 56 nr 2 s. 73—78, 5 fot. 4 tab. — Nornik rudy jest często mylony z nornikiem polnym. Omówiono

bionomię nornika rudego. W górach Kruszcowych powoduje on duże szkody w uprawach bukowych — na 3 badanych stanowiskach stwierdzono średnio 87% sadzonek ogryzionych przez tego szkodnika. Zagęszczenie populacji nornika jest tym większe, im bardziej po-

wierzchnia jest zachwaszczona. Z chemicznych rodentycydów najlepszy okazał się Arrex-E, nieszkodliwy dla ludzi i zwierzyny. Szkody od nornika rudego można wydatnie zmniejszyć przez odpowiednie zwalczanie chwastów (S. K.)

85

451.4

IBL

Bentz F.: Der Kulturschutzzaun gegen Rehwild. **Ogrodzenie chroniące uprawy przed zwierzyną płową.** Allg. Forstztg 1977 Jg 88 F. 2 s. 31—35, 3 fot. 4 rys. — Nowe rozwiązania techniczne spowodowały, że grodzenie małych powierzchni upraw jest bardziej skuteczne i opłacalne niż chemiczna ochrona sadzonek. Koszty budowy ogrodzeń nie są wyższe niż koszty ponoszone przy

stosowaniu innych metod ochrony upraw przed zwierzyną. Przedstawiono dane techniczne budowy płotów z drutu łączonego zaczepami, których siatka montowana jest na słupach wspornikowych bez ich wkopywania do ziemi. Płoty tego typu mogą być trzykrotnie przestawiane, są one ekonomiczne, gdyż nakład pracy na ich montaż jest b. niski i wynosi 19—26% ogólnych kosztów. (L. J.)

86

48

IBL

Schütt P.: Das Tannensterben (Der Stand unseres Wissens über eine aktuelle und gefährliche Komplexkrankheit der Weisstanne *Abies alba* Mill.). **Obumieranie jodły (stan wiedzy o aktualnej, groźnej chorobie jodły *Abies alba* Mill.).** Forstwiss. C.-Bl. 1977 Jg 96 H. 3 s. 177—186, 5 fot. 1 rys. bibliogr. 19 poz. sum. Zsfg. — W Bawarii i Badenii-Wirtembergii, od ponad 2 lat obserwowana jest choroba jodeł zaznaczająca się stopniowym przświetlaniem koron. W dość krótkim czasie może dojść do całkowitej utraty igieł, a następnie obumierania drzew. Przyczyny tych objawów są nieznane, ale prawdopodobnie jest to kompleksowe

schorzenie, powodowane przez różne czynniki biotyczne i abiotyczne. Stwierdzono, że zjawisku temu sprzyjają susze, chybione koncepcje hodowlane (np. zmieszanie ze świerkiem), występowanie takich grzybów jak *Armillaria mellea*, *Corticium amorphum* i *Dasyscypha calyciformis*, a z owadów: korników i szeliniaków. Wielu autorów dużą uwagę przywiązuje do obecności emisji przemysłowych. Podkreślono konieczność badań w tej dziedzinie, zwłaszcza w kontekście zależności obumierania jodeł od twardzieli mokrej i występowania opieńki. (W. B.)

87

48

IBL

Perrin R.: Le dépérissement du hêtre. **Obumieranie buka.** Rev. for. fr. 1977 nr 2 s. 101—126, 9 fot. 1 mapa 1 rys. 1 tab. bibliogr. 166 poz. — W wielu krajach Europy i Ameryki występuje choroba buka przynosząca znaczne szkody gospodarcze. Etiologia jej nie jest jeszcze znana: przyczyną są albo czynniki abiotyczne albo następstwa występowania

czarwca bukowego (*Cryptococcus*) i grzyba workowca (*Nectria*). Pierwszym jej objawem jest pojawienie się na korze gęstych białych punktów podobnych do wosku wydzielanego przez owady, przechodzących następnie w stadium nieodwracalne, powodujące tworzenie się na korze wycieku świadczącego o nekrozie tkanek kory. Kora zainfekowanego drze-

wa odrywa się płatami i drzewo obumiera. Prowadzona obecnie na świecie intensywne badania roszą nadzieję na

szybkie i pełne rozpoznanie choroby oraz możliwości jej zwalczania (M. B.)

5. POMIAR LASU. PRZEROST, ROZWÓJ I STRUKTURA DRZEWOSTANÓW. INWENTARYZACJA I KARTOGRAFIA

88

524.6

IBL

Zöhrer F.: Zur Entwicklung einer optimalen Inventurmethode für die Forsteinrichtung. **Na temat rozwoju optymalnej metodyki inwentaryzacyjnej dla zarządzania lasu.** Forstwiss. C.-Bl. 1977 Jg 96 H. 2 s. 137—146, 3 rys. 1 wyk. bibliogr. 24 poz. sum. Zsfg. — Z szerokiego wachlarza możliwości racjonalizacji inwentaryzacji lasów w RFN wybrano 10 ewentualności: 1. wykorzystanie metody systematycznych prób losowych opartej np. na regularnej siatce kwadratów, która daje lepsze wyniki od metody przypadkowych prób losowych i jest od niej korzystniejsza organizacyjnie; 2. koncepcja stałych pow. próbnych dająca większą dokładność niż opieranie się na statycznych informacjach, umożliwiającą uwzględnianie zachodzą-

cych zmian w zapasie i przyroście; 3. bardziej efektywną metodą Bitterlicha nie wymagającą pow. próbnych; 4. zastosowanie zdjęć lotniczych i komputerów pozwalające na wprowadzenie 10- i 20-letnich okresów inwentaryzacji; 5. połączenie dwóch sposobów inwentaryzacji (pomiarowego i szacunkowego) zwiększające dokładność pomiaru miąższości drzew stojących; 6. dodatkowy pomiar tele-relaskopem średnic wyżej położonych; 7. dodatkowe informacje (np. rzeźba terenu dla transportu); 8. lepsze wykorzystanie fotogrametrii; 9. połączenie inwentaryzacji z modelami przyrostu; 10. rozbudowę zintegrowanego (federalnego i regionalnego) systemu inwentaryzacji. (W. B.)

89

583

IBL

Volk E.: Standortskartierung — Erfolge und Möglichkeiten. **Kartowanie siedlisk — osiągnięcia i możliwości.** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 21 s. 511—512. — Kartowanie siedlisk leśnych stwarza podstawy do podejmowania racjonalnych decyzji gospodarczych uwarunkowanych ekologicznie. Umożliwia ono trafny dobór gatunków przystosowanych do siedlisk i realizację zadań ochronnych i produkcyjnych. Dlatego też kartowanie przeprowadzane jest we wszystkich krajach RFN i dąży się aby objęło ono w sposób ciągły wszystkie zagospodarowane powierzchnie leśne. Forma własności nie stanowi tu żadnych przeszkód. Planowa-

nie długofalowe i średniofalowe obejmujące również wskazówki hodowlane i urządzeniowe powinno być podporządkowane kartowaniu siedlisk. W związku z tym postulowane jest pogłębianie znajomości siedlisk wśród leśników niemieckich, których wiedza w tej dziedzinie jest zdaniem autora niedostateczna lub powierzchowna. Konieczne też jest rozszerzenie tych zagadnień jako odrębnej dyscypliny synoptycznej na wyższych uczelniach. Wyniki kartowania należy ujmować w formie przystępnej w celu łatwiejszego wprowadzania ich do praktyki leśnej. (W. B.)

90

613

IBL

Siebenbürger F.: Zum Umtriebszeit von Werteichen. **Na temat kolei rębów dębu**

o wysokiej jakości. Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 19 s. 468—472, 2 rys. 6 tab. 3 wyk.

bibliogr. 12 poz. — Kolej rębę dębu ma decydujący wpływ na grubość i udział cennych sortymentów w drzewostanie docelowym. Zagadnienie to przedstawiono na przykładzie dąbrowy w Müllheim (RFN). Konieczne jest kartowanie siedli-ska. W gorszych partiach należy wprowadzać modrzew europ. lub daglezję. Na przedstawionych żyznych glebach, do-brze zaopatrzonych w wodę bardziej od-powiedni jest podszyt bukowy, niż gra-bowy. Buk ze względu na większe za-

potrzebowanie na wodę stwarza konku-rencję i nie dopuszcza do formowania u dębu zbyt szerokich słoików rocznych. Za pierśnicę docelową przyjęto 60 cm. Jej kształtowanie się i rozwój należy kontrolować przez okresowe pomiary. Struktura przyrostu u dębu wymaga przedłużenia kolei rębę do co najmniej 200 lat. W starszych drzewostanach na-leży zakładać powierzchnie próbne i do-konywać analizy pni (W. B.)

9. LASY I LEŚNICTWO W GOSPODARCE NARODOWEJ

91

903

IBL

Schulz H.: Der Zwang zur Holzproduk-tion. **Konieczność produkcji leśnej.** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 11 s. 255—258, 260, 14 wyk. bibliogr. 9 poz. — Wskazano na ogólnoświatowe znaczenie drewna. W RFN roczne pozyskanie wynosi ostatnio od 27 do 30 mln m³ drewna, co stanowi ok. 60% zapotrzebowania. Wraz z rosną-cym dobrobytem obserwuje się wzrost zapotrzebowania na drewno pomimo du-żej podaży tworzyw sztucznych. Progno-zy przewidują dalszy wzrost popytu. Na zainteresowanie drewnem wpływają możliwość ciągłego wytwarzania tego su-

rowca w warunkach sprzyjających ochronie środowiska, dodatnie aspekty pracy w drzewnictwie w porównaniu z innymi gałęziami przemysłu, zdecen-tralizowany charakter produkcji o ma-łym zużyciu energii, możliwość zużycia odpadów jako materiału energetycznego, szansa dodatkowego zatrudnienia przy obróbce cennych sortymentów, oraz atrakcyjność produktu końcowego. Wskazano na konieczność i celowość łą-czenia funkcji produkcyjnych lasu z re-kreacyjnymi. (W. B.)

92

907.11 : 907.2

IBL

Pestal E.: Mechanisierung, Erholung und Naturschutz im Walde. **Mechanizacja, wypoczynek i ochrona przyrody w lesie.** Allg. Forstz. 1977 Jg 88 F. 3 s. 58—60, 2 fot. — W Austrii wzrastają tendencje do zakładania parków narodowych, w których użycie środków technicznych byłoby ograniczone. Przedstawiono sy-stem gospodarki, w którym użytkowa-

nie drewna nie niszczyłoby walorów re-kreacyjnych. Wskazano na aspekty wy-poczynku oraz ochrony środowiska. Bu-dowle w lesie powinny być tak projek-towane aby nie szpeciły krajobrazu. Na przykład kolejka linowa nie powinna krzyżować się z drogami, słupy należy malować farbą zieloną a stacje lokalizo-wać w kulisach drzew. (L. J.)

93

945.3

IBL

Dinkelaker H.: Bildung ist auch eine Frage der Wirtschaftlichkeit. **Kształcenie jest również zagadnieniem gospodar-czym.** Allg. Forstz. 1977 Jg 32 nr 22 s. 538—539, 1 tab. — Im bardziej różni-

cowany jest dany zawód i im szerszy jego zakres, tym regularniejsze i inten-sywniejsze musi być doksztalcanie i wy-miana doświadczeń. Zasada ta dotyczy także i leśnictwa. Ekonomiczna konie-

94

czność dokształcania wynika przede wszystkim z braków kadrowych i rosnących stąd wymagań w stosunku do każdego pracownika. Ponadto wymieniono: zwiększenie obszaru nadleśnictw, gwałtowny rozwój wiedzy we wszystkich dziedzinach i lepsze przygotowanie zawodowe młodej kadry. Dotychczas w leśnictwie RFN udało się zorganizować szkolenie w wielu dziedzinach, a roczny plan szkoleń podawać do wiadomości

wszystkich placówek administracji. Przyczyną niedomagań jest zbyt mała liczba wykładowców przy nadmiernej ilości słuchaczy, niedostateczne kontakty ze szkołami i uczelniami, oraz niepełny kolportaż czasopism fachowych w poszczególnych krajach RFN. Ze względu na duże znaczenie dokształcania dla gospodarki leśnej zażądano przyznania priorytetu w subsydiowaniu tej działalności (W. B.)

Autorzy analiz:

(W. B.) — mgr inż. Wiktor Brodzikowski

(M. B.) — mgr inż. Marian Budzyński

(L. J.) — doc. dr hab. Lucjan Janson

(W. J.) — dr inż. Wanda Józefaciuk

(S. K.) — mgr inż. Stefan Kocięcki

(M. S.) — dr inż. Małgorzata Siek

(R. S.) — dr inż. Ryszard Sobczak

Przegląd Dokumentacyjny Leśnictwa zawiera jedynie niewielką część analiz dokumentacyjnych z zakresu leśnictwa. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci **k a r t d o k u m e n t a c y j n y c h**. Centrum Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej (w skrócie CİNTE), Warszawa, Al. Niepodległości 186) przyjmuje zgłoszenia na prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy.

Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej Leśnictwa Instytutu Badawczego Leśnictwa — branżowy ośrodek infortmacji leśnictwa — wykonuje za wżrotem kosztów kserokopie i mikrofilmy publikacji, objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak i kartami dokumentacyjnymi.